

TWEE JAAR **HENK**

Een weergave van outsider-onderzoeker
Nout Ingen Housz

2019-2021

Inhoud

Henk volgens Nout; een intro	2
TWEE JAAR HENK	3
1. Waarom deed Henk mee aan Wave en wat viel mij op?	3
2. Henks (geestelijke) gezondheid	4
3. Henks welzijn	5
4. Henks gedrag	7
5. Mijn activiteiten met Henk	10
6. Spel en ontspanning	10
Terugblikkend op 2 jaar Henk	12

Henk volgens Nout; een intro

Op mijn eerste dag op de woonlocatie Merel 5 maakte ik kennis met alle bewoners, want de huiskamer is nu eenmaal de centrale plek in de woning. Henk's verschijning viel me direct op; hij is klein en loopt blootvoets rond, zijn benen zijn een beetje o-vormig en hij heeft, net als de andere bewoners, een heel eigen uitstraling. Destijds stond zijn bankje nog tegen het waterbed aan en daar kon hij zich met een zwaai op slingeren om vervolgens zijn benen om de rand van het waterbed te slaan. Dat ging als een aap zo behendig en soepel. Maar als ik Henk met een dier zou willen vergelijken, dan is hij toch de kat. Hij is autonoom, geen pleaser maar je moet hem wel een beetje voor je winnen.

Tijdens mijn eerste bezoeken liep en keek hij strak langs me heen. Pas na verloop van tijd maakte hij, als bijna terloops, zijn eerste contact met me. Reikte hij opeens zijn voet voor een massage aan. Volgde er later een knuffel. Ik ging daar enthousiast op in en Henk trok zich dan snel terug. Typisch Henk. Hij draait zijn rug naar me toe op zijn bankje maar kijkt ook weer even om, even controleren of ik er nog ben.

Zo hebben we langzamerhand een band met elkaar opgebouwd. Ik ging in het begin vaak in zijn buurt zitten en liep met de verzorging mee, zodat hij, óók dan van mijn aanwezigheid bewust was. Na verloop van tijd gingen we samen op pad, mede dank zij het vertrouwen dat ik van de verzorging kreeg, waar ik ze erg dankbaar voor ben.

Als Henk 'normaal' was, hoe zou hij dan qua karakter zijn? Zouden we ook zo'n band op hebben kunnen bouwen? Hij uit het Noorden van Nederland en ik de Amsterdammer? Ik weet het niet. Veel heb ik gehad aan een ontmoeting met zijn jongere broer.

Die was joviaal, zat goed op de praatstoel en was erg geestig. Net als die broer, met een grote vrachtwagen het hele land door, zo kan ik me ook Henk wel goed voorstellen.

Het is anders gelopen en zo is Henk voor het onderzoek van WAVE voorgedragen. Voor een ieder die, zij het middels de verzorging, dan wel het management, met Henk komt te werken zou ik graag mijn ervaringen met en rond Henk in deze 'Twee jaar Henk' willen delen.

Nout Ingen Housz.

TWEE JAAR HENK

Via Project WAVE mocht ik sinds mei 2019 als outsider-onderzoeker twee jaar lang (van mei 2019 tot juli 2021) meekijken naar de zorg voor patiënten met een ernstige verstandelijke beperking. Het doel: blinde vlekken opsporen in de zorgverlening en creatieve oplossingen vinden die de patiënten verder helpen. Ik werd gekoppeld aan Henk, die op de locatie Merel 5 in een stadje in het Noorden van Nederland woont. Ik heb veel verslagen over mijn bevindingen geschreven en deel in dit verslag graag relevante passages; dat zijn de *cursief geschreven* gedeeltes. Soms staat er ook een beschrijving **vet gedrukt**; dat betreft delen uit een team-verslag of correspondentie met medewerkers van de zorgorganisatie.

1. Waarom deed Henk mee aan WAVE en wat viel mij op?

Henk is 35 jaar oud en woont permanent op de woonlocatie Merel 5.

Hij heeft het syndroom van down en vertoont autisme.

Hij kan niet praten en hij heeft een zorgprofiel VG7, aangevuld met Meezorg gelden lopend tot januari 2021.

Eind 2018 is Henk een tijd in het ziekenhuis opgenomen, vanwege een bacteriële infectie die een bedreiging voor het functioneren van zijn hart vormde. Bij terugkomst viel het familie en verzorging op dat er bij Henk een opmerkelijke verandering had plaats gevonden. Waar hij daarvoor vrij onstuimig gedrag liet zien en vaak heel onrustig was, was hij nu kalmer en minder actief. De familie (en verzorging) maakten zich zorgen over wat deze verandering heeft veroorzaakt. Dat is één van de redenen geweest waarom Henk voor het project WAVE naar voren is geschoven. Hij is één van de mensen in de woongroep waar er, naast vooruitgang in de afgelopen jaren, toch twijfels bestaan over 'of het toch niet beter kan', ook gezien zijn leeftijd.

Verslag Nout 31 mei 2019

Na de lunch wordt Henk verschoond door persoonlijk begeleidster Karin. Zij denkt dat Henk 'voorgedragen' is omdat hij in vergelijking met de anderen jonger is en meer van zijn karakter laat zien. Met Henk ga je als verzorger door veel meer dingen heen. Hij is communicatiever en intensiever.

Bankje:

Henk brengt een aanzienlijk deel van zijn tijd op zijn bankje in de huiskamer door; het bankje, onlangs opnieuw gestoffeerd, is zijn plek, zijn 'buut vrij' bij wijze van spreken. Tot kort voor mijn komst, in mei 2019, lag Henk vooral op de grond.

Huisgenoten en verzorging:

Henk's relatie tot zijn vijf medebewoners is relatief goed, al zijn ze niet erg op elkaar gericht.

Er werkt een team van vijftien vaste verzorgers. In de twee jaar heeft Henk twee

persoonlijk begeleiders (PB-ers) gehad. De eerste was van mei 2019 tot januari 2020 actief, momenteel is het Roelien.

Verslag Nout 19 juli 2019

Ik ben het met orthopedagoog Frits eens dat er op Merel 5 vrij weinig dynamiek is, maar dat het voor de bewoners wel heel veilig en goed gekaderd voelt.

Familie:

Henk zijn moeder komt elke week langs, op woensdagen.

Henk heeft twee broers en een zus. Ze komen geregeld langs, meestal op zaterdag.

Sporadisch nemen de broers Henk mee voor een ritje met de auto.

De vader van Henk is in augustus 2019 overleden. Henk is toen door zijn broers opgehaald en heeft even zijn vader gezien; hij is niet meegegaan naar de plechtigheid.

Verslag Nout 22 februari 2020

Want voor Henk was het fijn dat er familiebezoek was; dat kon ik zien en zo is het (voor de verzorging) dan ook geven en nemen op zo'n zaterdag.

Bij de koffie zit Henk aan het hoofd van de tafel en moeder helpt hem daarmee. Een tijdje later gaat Henk weer op zijn bankje, zijn 'plekje', liggen. Maar ook dan is hij er nog bij.

2. Henks (geestelijke) gezondheid

Henk kan niet praten en enkel indirect aangeven wanneer er iets mis is met hem.

Hij wordt met grote regelmaat onderzocht, om zo zijn lichamelijke en van daaruit geestelijke gezondheid te waarborgen. Tijdens mijn onderzoek is Henk onderzocht op:

- Ogen (hij heeft staar), tanden, druk op zijn hoofd
- Ontlasting/darmhuishouding blaasontsteking
- Zijn nieren en hart(ruis)
- Na een relatief kleine medische ingreep in zijn buik, ter hoogte van zijn ribben, bleek dat de hechtingen niet 'oplossen' zoals verwacht. Dit heeft Henk een jaar lang last bezorgd en uiteindelijk moesten de hechtingen alsnog operatief verwijderd worden.
- Soms heeft hij opmerkelijk witte voeten en blauwe teennagels. Of dit met zijn hart functie te maken heeft wordt onderzocht.

Communicatie:

Tijdens mijn onderzoek heb ik een goede band met hem opgebouwd en veel geleerd over hoe ik hem kan 'lezen'. Henk kan bijvoorbeeld heel stellig naar buiten over waar hij geen zin in heeft. Ook is hij zeer gevoelig naar zijn omgeving. Zo voelt hij goed aan wat echt en authentiek is.

In periodes waar het duidelijk minder met Henk ging, en er onduidelijkheid was over de oorzaak van zijn stemming, was mijn verzuchting, alsmede die van de verzorging, soms

dan ook: 'Ik zou graag willen weten wat hij denkt', of: 'Ik zou graag eens in zijn hoofd willen kijken'. Zo kwam ik op het idee om een sessie met een 'heldervoelend' persoon voor te stellen. Deze gedachte is een logisch vervolg op enkele consulten met een vrouw die 'heldervoelend' is en indertijd, op afstand, met ons anderhalf jaar oude zoontje contact heeft gemaakt vanwege zijn slaapproblemen. Op haar website beschrijft deze vrouw haar activiteiten onder andere als Kindertherapie & Reading. Hierdoor hebben ik en mijn vrouw veel inzichten gekregen en konden we ons zoontje beter helpen. Na dit voorstel, op een bijeenkomst met management en verzorging, bleek dat er niet voldoende draagvlak was voor verder onderzoek van mijn idee.

Slaap:

Over het algemeen is Henk een onrustige slaper. Er is ook een lange tijd een camera op zijn bed gericht geweest, het is nu weer terug gebracht tot enkel 'luisteren'. Zijn slaapkamer is sober ingericht en zijn er aanpassingen gemaakt omdat hij s' nachts tegen de bedrand aan het tikken was.

Maar, schrijft de nachtzorg, sinds 2019 is er veel verbeterd rond de slaap van Henk:

In 2019 toen Henk naast het inluisteren, camera-observatie had, ging het niet zo goed met Henk en was zijn nachtrust even flink verstoord.

Dit heeft zich ten goede gekeerd en een groot deel van 2020 en nu (2021) is zijn nachtrust goed te noemen. Henk slaapt vaak nachten door, is soms even wakker voor een minuut of tien, maar doorgaans maakt hij goede nachten. Als Henk wakker blijft, is er vaak een onderliggende reden zoals defecatie. Als uitvoerende zorg zijn zorgvraag beantwoordt heeft, valt hij doorgaans vrij snel weer in slaap. We kunnen dus stellen dat op dit moment zijn nachtrust een goede is.

3. Henks welzijn

Als Henk in zijn element is:

- Lacht hij geregeld, maakt soms opgewonden geluiden
- Zoekt hij contact, geeft een knuffel en biedt zijn voeten voor massage aan
- Is er een vorm van 'lichtheid' om hem heen

Wat vindt Henk leuk:

- Stoeipartijtjes (vroeger thuis, stoeiden broers en zussen erg veel hem)
- Een streek met iemand uithalen

Verslag Nout datum 16 augustus 2019

Vlak na de koffie gebeurde er iets prachtigs; Henk stond op van zijn bank en liep resoluut naar de deuren richting de tuin. Deze was al dicht en ik ben gewend dat hij geen tocht wil, dus ik dacht dat hij de andere deur vlakbij zou sluiten. Nee dus; hij schuift de deur

open en wil op tafel buiten gaan liggen: een ronde metalen tafel met ietwat geribbeld oppervlak, dat schijnt lekker tegen de buik te voelen. Verzorgster Monique loopt achter hem aan en helpt hem er af, het risico van omvallen is te groot. Dan door naar de schommelbank: Henk zit er zijn klassieke drie seconden op, (letterlijk) en loopt dan opeens weer even resoluut naar binnen en schuift de glazen deur met kracht dicht. We moeten allemaal lachen om Monique haar gezicht achter de deur. Zij komt dan via de andere deur binnen en begint Henk, die al weer met een grote grijns op de bank ligt, te kietelen, terwijl ze hem lachend toespreekt: 'Zo, kan je wel, mij buitensluiten' en: 'Zo doe je niet tegen een dame' ect. Henk lacht voluit, ik zie dit voor de eerste keer. Prachtig. En zo intrigerend; hij moet lachen vanwege het kietelen, maar ook omdat hij weet dat hij zojuist een goeie grap met Monique heeft uitgehaald. Ten minste, zo voelt het zo sterk aan en hij lacht op een heel bijzondere manier, van: hè hè hè, heb ik jou even te pakken.

Als Henk ongelukkig is:

- Huilt hij
- Trekt aan zijn inco, smeert met poep
- Veel slapen/ passief gedrag
- Aan zijn kleren trekken
- Knarsetanden

Verslag Nout, 14 juni 2019

Druk in de weer met brood smeren en we praten wat. Plotseling zit Henk heen en weer te bewegen en zijn ogen staan vol tranen. Hij huilt echt, ik hoorde er al over en maak het nu mee. We aaien hem over zijn armen, soms aait hij terug, een andere keer duwt hij juist weg. Het voorbereiden van de lunch gaat door. En Henk huilt, het is duidelijk dat hij verdriet heeft. Ik heb het er met Monique over later. Er zijn zo veel bewegingen, handelingen en geluiden die hij maakt die onderdeel zijn van gewoontes, neigingen, van zijn autisme. Maar dit huilen kwam vanuit een andere, diepere laag die zo veel moeilijker (be)grijpbaar is.

Zogenaamde 'smeerincidenten' komen vooral voor in tijden van onder- dan wel overprikkeld zijn. Hij smeert zijn ontlasting tegen de muur of op zijn gezicht en in zijn mond. Het lijkt erop dat het vooral voor de verzorging intens is. Henk moet er zelf meestal bij lachen.

Verslag Nout, 7 november 2019

Een nieuwe inco en dan zijn pyjama pak aan. Zo opvallend: hij kan zijn armen naar de binnenkant van zijn pyjama trekken en dan in zijn inco komen, met alle gevolgen van dien. Maar dit doet hij 's nachts nooit. Heel bijzonder. Alsof hij voor het poep smeren echt een 'publiek' nodig lijkt te hebben. Of het vanuit zijn autisme gewoon 's nachts niet doet.

Bij al te veel passief gedrag gaat de verzorging naarstig op zoek naar een onderliggende reden: zou er iets met zijn gezondheid zijn?

Ik heb Henk niet veel boos gezien, maar hij kan bij tijd en wijle enorm veel aan zijn kleren trekken en frunniken, waarschijnlijk als teken van onder dan wel overprikkeld zijn. Vooral t-shirts en sweatshirts moesten het ontgelden.

4. Henks gedrag

Henk heeft een 'kattenkwaliteit': hij pleased niet, maar je moet hem altijd een beetje winnen. Geen hond dus.

Contact maken:

Langzaam kwam ik in de 'kring' van Henk. Vanaf een bepaald moment (na hoe lang?) maakte hij contact met me. Het ging om lichamelijk contact in de vorm van zijn voet aanbieden om die door mij te laten masseren en een knuffel geven.

Ik denk dat Henk, omdat hij niet kan praten, een extra hoge gevoeligheid heeft opgebouwd. Een keer zocht ik met Henk op met een hoofd vol drukke gedachten. Ik had al de hele dag sterk aan hem gedacht en hoopte dat hij contact zou maken:

Verslag Nout, 10 januari 2020

Eenmaal op de zorglocatie, gebeurt er dan iets moois vind ik. Ik kom binnen, begroet zoals altijd de aanwezige verzorging en na een minuut of wat richt ik me direct tot Henk. Hij ligt op zijn klassieke bankje. Ik buig me ter begroeting een beetje over hem heen. Henk staat dan rustig op en duwt me resoluut, verder zonder boosheid of agressie, een paar meter naar achteren, zelfs een beetje het 'hoekje om', richting het halletje naar een van de gangen. Daarna gaat hij weer rustig liggen. De outsider-onderzoeker moet even opzouten. Tenminste, zo komt het op me over. Ik ben een beetje in de war en tegelijkertijd enthousiast; zoiets heeft Henk nog niet eerder gedaan, zo overwogen en typisch genoeg onopgemerkt want alle verzorgers waren elders bezig. Eigenlijk leek Henk zoiets te zeggen als: 'Als je niets te doen hebt, doe het dan niet hier', of; 'Ik heb zo niets aan je'.

Sindsdien probeer ik heel helder van binnen te zijn, meer in het NU in plaats van met allerlei ruis van binnen. Ik laat Henk nu ook echt op mij af komen, al geef ik hem een klein voorzetje: na verloop van tijd even bij hem zitten, z'n voeten masseren en dan komt Henk later uit zichzelf op mij af. Dan krijg ik even een knuffel.

Dagelijkse bezigheden:

Zoals andere bewoners actiever kunnen opgaan in hun spel/bezigheden is Henk vrij passief te noemen. Wel reageert hij goed op diverse verwijzers, zoals zijn schoenen (hij weet direct dat er dan iets buiten gaat gebeuren) dan wel de inco (hij loopt uit zichzelf naar de toilet/ badruimte)

Ook voert hij diverse klusjes uit:

- Zijn slab gooit hij na het eten zelf in een emmer in de keuken
- Als de was verzameld is, duwt hij het karretje naar buiten
- Henk heeft een folderwijk. Bij diverse adressen in de buurt gooit hij met wat assistentie zelf reclame folders door de brievenbus
- Hij gooit de flessen vanuit een boodschappenwagentje in de glasbak bij de plaatselijke AH

Ik vraag me af of Henk de afgelopen jaren nog nieuwe dingen heeft geleerd. Bij navraag blijkt dat Henk qua vaardigheden in de afgelopen twee jaar niet veel heeft bijgeleerd.

Dagbesteding:

In de twee jaar van mijn onderzoek heeft hij geen dagbesteding op een andere locatie gehad, dat was voor het laatst rond 2010.

Autisme:

Hoe autistisch hij is, daarover lopen tussen diverse mensen rond Henk de meningen uiteen. Wel is er overeenstemming over het belang van een gestructureerde dagbesteding voor hem, omdat het zijn welzijn verbeterd. Zaak is dan, dat alle leden van de verzorging deze dagbesteding goed navolgen. Zo heeft hij een vaste plek aan tafel tijdens het eten en de begeleiding zit dan op een vaste plek naast hem om hem met eten te begeleiden. Zijn bankje is specifiek voor hém, als er een ander op gaat zitten wordt hij heel onrustig.

Verslag Nout, 7 mei 2019

Thuis werd er, vanwege zijn situatie, niet veel van hem verwacht. Dat heeft hem, omdat hij zeker tot veel in staat is, een achterstand opgeleverd, die, gezien zijn autisme ook, later moeilijk te verbeteren was. Dus hij kan wel iets nieuws leren, maar het gaat heel langzaam en er is grote gelijkmatigheid voor nodig dit te bereiken.

Verslag Nout, 7 juni 2019

Twaalf uur, op Merel 5 wordt de vloer grondig gereinigd. Samen met andere cliënten uit andere huizen gaan we lunchen in de grote kantine in een gebouw verderop. Brood en drank staat al klaar. Met rolstoelen daar heen. Ging allemaal goed; geen tekenen van verwarring bij Henk. Hij eet, ondanks zijn autisme, er geen stukje brood minder om, door die verandering qua locatie. Dat blijft me boeien.

Rituelen:

Veel staat dus vast in het leven van Henk; ik ga hier twee voorbeelden van geven. Iets wat ik zelf 'rituelen' ben gaan noemen.

Verslag Nout, 7 november 2019

Daarna is het de bedoeling dat persoonlijk begeleider Karin eerst zijn slaapkamer in gaat en dan het rolluikje dicht doet. Je ziet hem er echt op wachten. Karin stopt hem in, ik zit nog in het andere deel van de kamer, bij de wasbak, maar kan hem goed zien. Ze zingt een liedje voor hem en dekt hem toe. Een glimlach krult zich dan om zijn lippen. Hij weet: nu gaat ze nog even een beetje stoeien. Met een mooi heksenstemmetje reikt Karin haar vingers steeds dichterbij Henk om hem dan 'plotseling' even hard te kietelen. Henk moet erg lachen, prachtig om te zien. Dit doet ze een paar keer, totdat Henk haar wegduwt. Dan is het weer klaar, typisch Henk. Hij zal dan snel gaan slapen.

Geluiden:

Henk kan niet praten maar maakt met grote regelmaat geluiden die te lezen zijn als uiting van bijvoorbeeld onrust en reageren op een nieuwe omgeving.

Bij het naar buiten gaan maakt hij dan een soort 'gggggggg' geluid, dat voor mij zoiets betekent als anticiperen op of het scannen van zijn nieuwe omgeving.

Maar hij maakt het geluid dus ook als we na een rustige wandeling terugkeren in een, op dat moment onrustige, drukke sfeer in de huiskamer van Merel 5!

Seksualiteit:

Op Merel 5 is Henk eigenlijk de enige die geregeld tekenen van seksualiteit laat zien.

Verslag Nout, 7 juni 2019

Bij Henk kan de aandrang sterker zijn, wat ook wel leidde tot driftbuien als uiting van frustratie wellicht. Er werd over vergaderd door het zorgteam. Wat te doen? En natuurlijk ook de vraag: in hoeverre is Henk zich bewust van de signalen die zijn lichaam hem om de zo veel tijd geven? Verzorgster Roelien vertelt dat ze Henk soms op zo'n moment de gelegenheid gaven op zijn bed te liggen zonder zijn inco aan. Zijn autisme belette hem dan weer. Liggend op zijn bed vroeg Henk zich vooral af wat hij daar opeens deed en waarom hij niet, zoals altijd, bij de anderen was. Dat leverde dus niet veel op, maar misschien had dit beter begeleid moeten worden?

Wat ik bijzonder vond was dat verzorgster Monique observeerde dat Henk vrij plotseling bepaald gedrag kan vertonen. Seksueel gedrag, of zoals laatst, toen hij heel geregeld een bepaalde gang in liep. Of dat hij ineens fanatiek gaat schuiven en gooien met dingen, zoals stoelen of ander meubilair. Het valt iedereen natuurlijk op en men gaat er werk van maken om er iets aan of mee te doen. Maar dan is het gedrag plotseling ook weer over. Dat maakt dat de actie rondom dat gedrag, dan weer wegebt en blijft liggen.

5. Mijn activiteiten met Henk

In de afgelopen twee jaar heb ik veel gewandeld en gefietst met Henk. Ook heb ik Henk naar het speciale huifbed rijden begeleid, iets wat ik in de toekomst nog als vrijwilliger wens te blijven doen.

Verslag Nout, 26 september 2019

Ik begroet Henk en maak kennis met Jolanda, die de kar rijdt. Ze doet dit al heel lang en ze kent Henk ook goed. Ze vind Henk erg vooruit gegaan in de laatste jaren. In het begin vroeg ze zich soms af, of het huifkar rijden aan Henk was besteed, wellicht door zijn enorme onrust van toen. Eén keer is hij zelfs van de vrij hoge constructie af gesprongen. Nu ligt hij rustig en lijkt hij veel te beleven aan het rijden, het contact met de paarden als een soort massage op zijn rug, de geuren en geluiden om hem heen. Om 19 uur is het klaar en klimt hij zelf behoedzaam naar beneden.

Hang:

Daarnaast heb ik een instrument, de hang (of handpan) genaamd, geïntroduceerd in de woning, waar de verzorging al dan niet met de bewoners samen op kan spelen. De klanken die de hang produceert zijn heel rijk en het is juist de bedoeling dat iedereen (dus niet alleen Henk, maar ook andere bewoners of verzorgers) dit instrument makkelijk even op kan pakken om er even, of juist langere tijd, muziek op te maken. Mijn hoop is dat er een speciale sfeer wordt gecreëerd waar de bewoners niet verplicht aan mee hoeven te doen, maar op die sfeer kunnen 'inhaken'. Zoals het voor ons, ook gezellig kan zijn om naar een geanimeerd gesprek te luisteren, dan wel naar een liedje (bij een kampvuur) te luisteren.

Intussen is er op Merel 5 een vaste wekelijkse muziek middag in de centrale agenda gezet. Daar ben ik erg blij mee.

6. Spel en ontspanning

Spel:

- In 2019 ging Henk mee naar de gymzaal en werd er met ballen gespeeld.
- Henk werd geregeld gevraagd bekertjes op elkaar te stapelen, dat werd dan vrij mechanisch uitgevoerd door hem. Qua coördinatie doet hij het erg goed.
- Henk wordt met regelmaat in zijn box gelegd, zodat hij in zijn eigen ruimte kan zijn zonder de huiskamer te verlaten. Hij speelt dan vaak behendig met kleine balletjes.
- Binnen en buiten zijn er een schommel, opvallend is dat Henk,
- vanwege zijn korte aandachtsboog, er vaak vrijwel direct weer af wil.

Dan heeft de verzorging hem in zijn jas gedaan en alle nodige handelingen uitgevoerd, na nog geen halve minuut is Henk er meestal weer klaar mee.

Wat me opviel in de twee jaar, is dat wanneer Henk in een (fysiek) spel uitgedaagd wordt, hij tekenen van verwarring, maar ook van vreugde en opwinding laat zien. Omdat er, vroeger thuis, vrij ruw met hem werd gestoeid door zijn broers, kan het volgens mij geen kwaad om hem, (verantwoord en positief) wél uit te dagen.

Verslag Nout, 14 november 2019

Verzorger Sjoerd neemt Henk mee van zijn bankje naar de andere kant van de kamer. Hij zet Henk tegen het hekje van een box aan en loopt daarna van hem weg, alsof ze verstoppertje gingen doen en Henk tot twintig moest tellen. Henk beweegt zich weer naar de bank terug, maar vindt Sjoerd op zijn pad, die hem lachend tegenhoudt. Henk, ietwat in de war, probeert een andere route, maar daar is Sjoerd weer. Henk omhelst Sjoerd, vanuit een soort vertwijfelde poging Sjoerd te verleiden hem te laten gaan. Hij wordt nog een tijdje tegengehouden en een aantal omhelzingen met Sjoerd later is hij eindelijk los. Het was een prachtig gezicht. Eenmaal op zijn bankje is Henk helemaal actief, beweegt veel en ziet er geanimeerd uit. Ik krijg vrij snel daarna drie omhelzingen van hem. Karin ook één. Ik noem het maar even 'Hollandse Leeuwen', denkend aan het spel dat ik vroeger op het schoolplein deed.

Verder is, vanwege zijn korte aandachtsboog, het voor de verzorging aan te raden niet te snel op te geven. Een goed voorbeeld is het gebruik van een muziekinstrument door de verzorging. Henk haakt snel af, maar vindt het ondertussen vaak wel leuk dat er iets in zijn naaste omgeving gebeurt.

Zoals het bijvoorbeeld voor ons leuk kan zijn om naar een geanimeerd gesprek te luisteren zonder deel te nemen, of een (provisorisch) tentje te maken en daarin een kop thee te drinken.

Nog een mooie observatie van een verzorgster:

'Als je dingen blijft herhalen, kan Henk er ook aan wennen, en dan langer meedoen aan de activiteit. Zoals bijvoorbeeld: de schommel binnen, daar bleef hij in de winter soms wel 10 minuten in zitten, maar nu in de zomer, nog maar één minuut. Hij is nu minder gaan schommelen, en dan houdt hij het minder langer vol. Als je het vaker oppakt, went hij eraan'.

Ontspanning:

Ik heb hem een keer levendig zien reageren op een concert registratie van bands uit de tachtiger jaren. Ook houdt Henk ervan om in het water spelen. Dit gebeurt op in bad zitten na, niet veel meer, omdat Henk te veel van het water gaat drinken en daarna misselijk wordt. Op vrij intense prikkels, zoals buiten hagel op zijn gezicht krijgen, reageert hij ook positief.

Terugblikkend op twee jaar Henk

Antwoord geven op de vraag of het op dit moment beter gaat met Henk dan voor zijn ziekenhuisopname eind 2018 is niet eenvoudig. Diverse medewerkers die Henk al lange tijd kennen missen zijn energie en zijn geregelde ondeugendheid die soms lastig was maar wel heel erg bij hem hoorden. Mijn idee is, dat hij, vanaf mei 2019, een stijgende lijn heeft doorgemaakt: van passief en vaak nerveus tot meer communicatief en in balans. Gedurende mijn onderzoek liepen de meningen bij de verzorging en bij het management over dit onderwerp nogal uiteen.

Bij een recente uitwisselingsbijeenkomst, op 17 juni 2021, bevestigde de toen aanwezige verzorging – waaronder ook enkele krachten die al 15 jaar met hem werken – vrij unaniem dat het momenteel beter gaat.

Nog twee fragmenten uit mijn eigen verslagen:

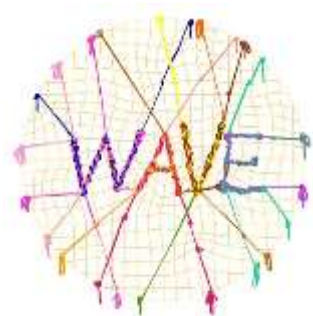
28 juni 2019

Ik begrijp wel waarom Henk voor WAVE naar voren is geschoven.

In vergelijking met zijn medebewoners, die ik allemaal bijzondere karakters vind, vind ik Henk het meest 'gelaagd', er zit diepte in zijn persoonlijkheid, al laat een groot deel zich erg moeilijk lezen. Hij kan vrij makkelijk duidelijke ergernissen over een 'vieze' boterham uiten en heel duidelijk maken dat het dan klaar is daarmee (hij gooit 'm weg), maar als hij huilt, voel je echt zijn verdriet en daarmee communiceert hij qua gevoel heel duidelijk, al weet je niet wat hem daar toe drijft.

11 oktober 2019

In mijn hart denk ik dan ook: Henk zit daar goed. Op Merel 5 krijgt hij respect en veiligheid. Er wordt, omdat daar indertijd ook budget voor aangevraagd is, hard aan gewerkt om dingen bij hem, vanuit hem, gedaan te krijgen. Dat hij goed eet en niet met zijn bord of spullen gooit. Dat hij heeft geleerd om mee te helpen en te werken, zoals het zelf weggooien van zijn slab in de wasbak tot aan het doen van een folderwijk en de flessen weggooien. Zijn kleren niet kapot te trekken. Dat zijn seksualiteit ook in een vergadering wordt besproken. Dat ze met hem knuffelen en het eigenlijk jammer vinden dat hij niet meer zo onstuimig is als vroeger, al sneuvelde er meer meubilair.

Dit onderzoek werd uitgevoerd in het kader van Project WAVE

<https://www.projectwave.nl>